Eiropas Parlaments
2024-2029

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

2025/2145(DEC)

28.1.2026

ATZINUMS

Sniegusi Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Budžeta kontroles komitejai

par Eiropas Savienības 2024. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu, III iedaļa — Komisija
(2025/2145(DEC))

Atzinuma sagatavotāja: *Raquel García Hermida-Van Der Walle*

PA_NonLegDec

ATZINUMS

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta kontroles komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut turpmāk minēto:

A. tā kā dzimumu līdztiesība ir viena no Savienības pamatvērtībām, kas noteiktas Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā; tā kā Savienība ir apņēmusies veicināt līdztiesību visās darbībās saskaņā ar LESD 8. pantu, iedibinot dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu un dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā visās rīcībpolitikās; tā kā budžeti nav dzimumneitrāli un ir jāizstrādā un jāizpilda ar mērķi panākt dzimumu līdztiesību; tā kā Eiropas Savienības Pamattiesību harta ne tikai nostiprina dzimumu līdztiesību, bet arī aizsargā cilvēka cieņu un aizliedz jebkādu diskrimināciju, arī diskrimināciju seksuālās orientācijas un dzimuma (dzimtes identitātes) dēļ;

B. tā kā Parlaments ir vairākkārt aicinājis Komisiju veicināt un īstenot integrētu pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai, ieskaitot dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā, visās Savienības rīcībpolitikās; tā kā dzimumu līdztiesības principa ievērošanā budžeta plānošanā ir jāintegrē intersekcionāla perspektīva;

C. tā kā ES ir ievērojami palielinājusi piešķīrumus militarizācijai, tostarp ieročiem, infrastruktūrai, drošības pētniecībai, militārajai mobilitātei, robežuzraudzībai un eksternalizācijai; tā kā šīs pārmaiņas rada risku, ka tiks novirzīti resursi no dzimumu līdztiesības, sociālās kohēzijas un cīņas pret dzimumbalstītu vardarbību;

D. tā kā ES 2025. gada dzimumu līdztiesības indeksa novērtējums ir 63,4, tātad par 10,5 punktiem augstāks nekā 2010. gadā; tā kā dzimumu līdztiesība ES netiks sasniegta vēl vismaz 50 gadus; tā kā dzimumu līdztiesību Savienībā ir negatīvi ietekmējušas pieaugošās pret dzimumu līdztiesību vērstās kustības, seksisms un spēcīgi aizspriedumi pret sievietēm, kā arī pretreakcija pret dzimumu līdztiesību, jo īpaši pret seksuālo un reproduktīvo veselību un tiesībām (SRVT) vairākās dalībvalstīs; tā kā dzimumu līdztiesību vēl vairāk ietekmē kari, pašreizējās klimata, enerģētikas, sociālās krīzes un dzīves dārdzības krīze, kas nesamērīgi skar sievietes;

E. tā kā katra trešā sieviete saskaras ar vardarbību; tā kā pasaulē ik dienu partnera vai radinieka vardarbības rezultātā mirst 140 sievietes un meitenes; tā kā 2024. gada 7. maijā tika pieņemta un 2024. gada 14. jūnijā stājās spēkā Direktīva par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu; tā kā salīdzinājumā ar 2019. gadu ir krasi palielinājusies neiecietība pret LGBTIQ+ personām, jo īpaši transpersonām; tā kā salīdzinājumā ar 2019. gadu ir palielinājusies vardarbība un naida motivēti noziegumi pret LGBTIQ+ personām, visvairāk pieaugot uzbrukumiem transsievietēm un transvīriešiem; tā kā programma "Daphne", kuras mērķis ir aizsargāt no vardarbības cietušos, tostarp sievietes un bērnus, ir izšķirošs ES instruments, ar ko apkarot dzimumbalstītu vardarbību un panākt pamattiesību ievērošanu, un Savienības budžeta un rīcībpolitikas satvarā tai būtu jānodrošina pastāvīgs finansējums un atbalsts;

F. tā kā investīcijas dzimumu līdztiesībā stiprina ekonomikas izaugsmi, noturību un sociālo kohēziju visā ES; tā kā dinamiskai un konkurētspējīgai ekonomikai ir vajadzīga dzimumu līdztiesība, uzņēmējdarbības gars un inovācija; tā kā arī ekonomikas politikā

ir nepieciešama integrēta pieeja dzimumu līdztiesības nodrošināšanai, kas nodrošinātu, ka Eiropas ekonomika darbojas visu sieviešu labā; tā kā atbalsts sievietēm uzņēmumu dibināšanā un vadīšanā veicina ekonomikas diversifikāciju un samazina ar dzimumu saistītās atšķirības piekļuvē uzņēmējdarbībai un līderībai,

1. uzsver, ka dzimumu līdztiesības perspektīva būtu jāintegrē un jānodrošina visās rīcībpolitikas jomās, jo īpaši ņemot vērā dažādo pašreizējo klimata, enerģētikas un sociālo krīžu, karu un dzīves dārdzības multiplo un dzimtiskoto ietekmi, un īpaša uzmanība jāpievērš SRVT un pretreakcijai pret dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām ES; tādēļ vēlreiz aicina ievērot dzimumu līdztiesības principu budžeta plānošanā visos attiecīgajos budžeta procesa posmos; aicina Komisiju uzlabot dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu jau no programmu izstrādes sākuma un noteikt horizontālu dzimumu līdztiesības noteikumu ar vispārēju līdztiesības mērķi;

2. atzīst Savienības apņemšanos īstenot integrētu pieeju dzimumu līdztiesības nodrošināšanai un uzlabot dzimumu līdztiesības izdevumu izsekošanas metodiku; pauž nožēlu par to, ka pašreizējā Komisijas metodika neatspoguļo iespējamās negatīvās sekas un 20 % gadījumu rada nenoteiktību attiecībā uz ietekmi uz dzimumu līdztiesību; mudina Komisiju uzlabot savus novērtēšanas instrumentus, lai nodrošinātu skaidrākus rezultātus un izsekotu iespējamo negatīvo ietekmi; uzskata, ka izsekošanas metodiku varētu papildināt ar obligātiem minimālajiem kritērijiem, piemēram, dzimumu ietekmējuma novērtējumiem, kas būtu jāsaista ar izsekošanas sistēmām;

3. atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir atjauninājusi savas labāka regulējuma vadlīnijas un rīkus; pauž nožēlu par to, ka nepietiekami progresē ES finansēšanas programmu vajadzību un ietekmes dzimumaspekta analīze; aicina Komisiju, izstrādājot un īstenojot ES programmas un finansēšanas instrumentus, izmantot konkurences ietekmējuma novērtējumus, ieskaitot dzimumsensitīvu analīzi, lai nodrošinātu rezultatīvus un taisnīgus rīcībpolitikas rezultātus; aicina Komisiju šādu analīzi veikt konsekventi; aicina Komisiju nākamajā DFS pilnībā integrēt dzimumu līdztiesības aspektu, lai visās rīcībpolitikas jomās un budžetos, kā arī mazināšanas pasākumos iekļautu dzimumperspektīvu un attiecīgā gadījumā dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā ar mērķi veicināt sieviešu tiesības un dzimumu līdztiesību;

4. atzīmē, ka informācija par ES budžeta ietekmi uz dzimumu līdztiesību joprojām ir nepietiekama; uzsver trūkumus, kas piemīt manuālai pēc dzimuma sadalītu datu vākšanai, ziņošanai un izvērtēšanai un intersekcionālas pieejas iekļaušanai; aicina Komisiju uzlabot datu kvalitāti; norāda, ka galvenā atziņa, kas gūta, izmantojot izmēģinājuma metodiku, bija tas, ka nepieciešamo datu trūkuma dēļ ir ierobežotas iespējas piešķirt konkrētus vērtējumus; aicina panākt, ka visi dati ir salīdzināmi, lai tie būtu noderīgi rīcībpolitikas veidošanā; tādēļ uzsver, cik svarīgas ir datu vākšanas prasības, lai visu attiecīgo ES rīcībpolitiku kontekstā būtu iespējams visaptveroši vākt pa dzimumiem sadalītus datus, un mudina Komisiju uzskatīt to par prioritāti; mudina Komisiju to uzskatīt par prioritāti;

5. aicina Komisiju analizēt, kādai procentuālajai daļai no ES budžeta būtu jāatbalsta dzimumu līdztiesība; turklāt aicina visos turpmākajos tiesību aktos, tostarp nākamajā DFS, noteikt mērķus un snieguma rādītājus.

6. aicina Komisiju pienācīgu procentuālo daļu no kopējā ES budžeta atvēlēt programmas "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" līdztiesības un tiesību sadaļai un programmai "Daphne"; pauž nožēlu par to, ka dzimumu līdztiesības pasākumiem nav paredzētas īpašas budžeta pozīcijas; vēlreiz aicina izveidot īpašu budžeta pozīciju programmai "Daphne", lai palielinātu pārredzamību un pārskatatbildību līdzekļu sadalē; aicina izveidot stabilu finansēšanas sistēmu, lai nodrošinātu programmas "Daphne" rezultativitāti un ilgtspēju nolūkā sekmēt sieviešu un bērnu aizsardzību pret vardarbību; pauž nožēlu par programmas "Radošā Eiropa" un programmas "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības" apvienošanu ierosinātajā DFS, jo tā mazinātu programmas "Daphne" pamanāmību; mudina Komisiju šo programmu uzskatīt par prioritāti;

7. atzinīgi vērtē Direktīvu par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu; mudina dalībvalstis šo direktīvu ātri īstenot un aicina tās palielināt no vardarbības ģimenē cietušo personu patversmju skaitu, īpaši atsaucoties uz kvotām, kas noteiktas Eiropas Padomes Konvencijā par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu, tā dēvētajā Stambulas konvencijā (viena ģimenes vieta uz 10 000 iedzīvotāju); uzsver, ka feminicīds, ko definē kā sieviešu un meiteņu nogalināšanu dzimuma dēļ, ir viens no ekstremālākajiem dzimumbalstītas vardarbības veidiem un smags pamattiesību pārkāpums; stingri nosoda saskaņotas definīcijas trūkumu un pastāvīgo nekonsekvenci datu vākšanā un ziņošanā par šo noziegumu; aicina šo noziegumu definēt Eiropas līmenī;

8. uzsver, ka, ņemot vērā pieaugošo neiecietību pret LGBTIQ+ personām, ir jāpiešķir pietiekams budžets pasākumiem, kas vērsti pret naidu pret LGBTIQ+, piemēram, konsultāciju un uzklausīšanas tālruņa līnijām; uzsver, ka ir svarīgi pilnībā atzīt transsievietes par sievietēm, atzīmējot, ka viņu iekļaušana ir būtiska nolūkā rezultatīvi īstenot jebkādas dzimumu līdztiesības un pret vardarbību vērstas rīcībpolitikas; aicina atzīt transsievietes un nodrošināt viņām vienlīdzīgu piekļuvi aizsardzības un atbalsta pakalpojumiem; aicina dalībvalstis nodrošināt LGBTIQ+ personu pilnīgu un īstu aizsardzību pret diskrimināciju, aizskaršanu un vardarbību, cita starpā stiprinot valstu tiesisko regulējumu, uzlabojot ziņošanas mehānismus un nodrošinot, ka naida motivētu noziegumu gadījumā notiek pienācīga izmeklēšana un kriminālvajāšana; turklāt aicina Padomi turpināt darbu pie ES Diskriminācijas novēršanas direktīvas; mudina Komisiju cieši sekot līdzi tam, kā dalībvalstis ievēro ES vērtības, un vajadzības gadījumā sākt pārkāpuma procedūras;

9. atgādina par Komisijas politiskajās pamatnostādnēs pausto apņemšanos pastiprināt sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kurām ir lietpratība un svarīga loma konkrētu sabiedrības interešu aizstāvēšanā un cilvēktiesību ievērošanā; atgādina, ka ir būtiski, lai pilsoniskās sabiedrības organizācijas, izmantojot ES finansējumu, varētu iesaistīties atklātā, pārredzamā un strukturētā dialogā ar ES iestādēm, kā noteikts LES 11. pantā, izmantojot tādas darbības kā aizstāvības darbības, demonstrācijas vai tiesiskas darbības, un tām arī turpmāk vajadzētu būt tiesīgām piedalīties attiecīgajās finansēšanas programmās un tām vajadzētu būt pieejamam pietiekamam īpašam finansējumam;

10. uzsver, ka ir svarīgi veicināt ekonomikas izaugsmi visā Savienībā, arī ar iniciatīvām, kas sekmē sieviešu līdzdalību darba tirgū, uzņēmējdarbību un līderību;

11. vēlreiz pauž bažas par savstarpējo saistību starp uzbrukumiem tiesiskumam, demokrātijai un cilvēktiesībām un pretreakciju pret dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām; uzsver, ka neatkarīgas un ar pietiekamiem resursiem nodrošinātas sieviešu tiesību organizācijas ir neaizstājami rīcībspēki dzimumu līdztiesības veicināšanā, seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību veicināšanā un demokrātijas un cilvēktiesību aizsardzībā; uzsver, ka apstākļos, kad aizvien lielāka ietekme ir pret dzimumu līdztiesību vērstām kustībām, kas ir definētas kā kustības, kuru mērķis ir apdraudēt dzimumu līdztiesību kā demokrātijas pamatvērtību, un sarūk pilsoniskās sabiedrības telpa, šīs organizācijas saskaras ar pieaugošām finansiālām un darbības grūtībām; mudina Komisiju nodrošināt, ka nevienai struktūrai, kas līdzdarbojas pretreakcijā pret sieviešu tiesībām, palielina nevienlīdzību vai vēršas pret dzimumu līdztiesību, ieskaitot SRVT un sieviešu tiesības uz ķermeņa neaizskaramību, autonomiju un pašnoteikšanos, netiek piešķirti ES līdzekļi; mudina Komisiju ņemt vērā mainīgo globālo finansēšanas vidi un nodrošināt, ka ES finansēšanas mehānismi joprojām ir pieejami, elastīgi un atbilst sieviešu tiesību organizāciju, jo īpaši to, kas darbojas augsta riska apstākļos, īpašajām vajadzībām un drošības prasībām;

12. atkārto, ka seksuālā un reproduktīvā veselība un tiesības (SRVT) ir cilvēka pamattiesības un to īstenošana ir būtisks cilvēka cieņas aspekts un priekšnoteikums dzimumu līdztiesības panākšanai; aicina īstenot stingrus Eiropas centienus, lai aizsargātu mūsu pamatvērtības, piemēram, vienlīdzīgas tiesības uz ķermeņa autonomiju un piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības pakalpojumiem un tiesībām, tostarp drošam un likumīgam abortam; uzsver nepieciešamību palielināt budžeta piešķīrumus, ar kuriem atbalsta seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību, tostarp droša un likumīga aborta, vispārēju ievērošanu un pieejamību; pauž dziļas bažas par to, ka sievietes un meitenes konflikta zonās un karos ir cietušas no seksuālas un dzimumbalstītas vardarbības, piemēram, sievietes un meitenes Ukrainā Krievijas agresijas kara dēļ; nosoda šīs darbības kā smagus starptautisko humanitāro tiesību un cilvēktiesību pārkāpumus; uzsver, ka ir steidzami vajadzīgi visaptveroši atbalsta pakalpojumi izdzīvojušajām personām, piemēram, medicīniskais atbalsts, seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumi, psiholoģiskais un juridiskais atbalsts un sociālekonomiskā palīdzība.

PIELIKUMS. PIENESUMA DEKLARĀCIJA

Atzinuma sagatavotāja, pilnībā uzņemoties visu atbildību, apliecina, ka viņa savā atzinumā nav iekļāvusi pienesumu no interešu pārstāvjiem, uz kuriem attiecas Iestāžu nolīgums par obligātu pārredzamības reģistru[1], vai no trešo valstu publisko iestāžu, tostarp to diplomātisko pārstāvniecību un vēstniecību, pārstāvjiem, kas būtu jānorāda šajā pielikumā saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu.

[1] Iestāžu nolīgums (2021. gada 20. maijs) starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par obligātu pārredzamības reģistru (OV L 207, 11.6.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

INFORMĀCIJA PAR PIEŅEMŠANU ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ

Pieņemšanas datums	27.1.2026
Galīgais balsojums	+: 22 –: 8 0: 2

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS ATKLĀTAIS BALSOJUMS

22	+
PPE	Ewa Kopacz, Verena Mertens, Mirosława Nykiel, Giusi Princi, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Lucia Yar, Dainius Žalimas
S&D	Gabriela Firea, Heléne Fritzon, Lina Gálvez, Maria Noichl, Joanna Scheuring-Wielgus, Cecilia Strada, Marko Vešligaj
The Left	Hanna Gedin, Irene Montero, Carolina Morace
Verts/ALE	Mélissa Camara, Alexandra Geese, Benedetta Scuderi

8	-
ECR	Chiara Gemma, Beatrice Timgren
NI	Fernand Kartheiser
PfE	Mathilde Androuët, Mireia Borrás Pabón, Elisabeth Dieringer, Margarita de la Pisa Carrión, Anders Vistisen

2	0
NI	Judita Laššáková
PPE	Rosa Estaràs Ferragut

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:
+ : par
- : pret
0 : atturas